

INSPIRATIE - 11 november 2017

Sjirk Kuijper is hoofdredacteur van het Nederlands Dagblad.

*Geslachten gaan, geslachten zullen komen
wij zijn in Uw ontferming opgenomen.
Wij mogen bouwen op de vaste grond
van Uw beloften en van Uw verbond.*

Gods verbond. Als er één onderscheidend accent was in vrijgemaakte preken, dan wel dit: het verbond. Je hoort er vandaag niet zo veel meer over. Maar in de geloofstaal en -beleving van mijn generatie werd het verbond gebeiteld:

Mijn ouders maakten in 1966 gewoon Gode dankbaar de geboorte van een zoon bekend. Maar in de advertenties daaromheen werd in het Gereformeerd Gezinsblad vooral de God van het Verbond en de trouwe Verbondsgod bedankt.

Het verbond gaat niet alleen over de relatie tussen de mens en zijn God, maar ook over verbinding van gelovigen met elkaar. En nog meer: over verbondenheid tussen de generaties. Want ook daarvan is de doop een bewijs.

Door die nadruk op verbond en doop, is het me als vrijgemaakte catechumeen ingeprint, dat het geloof en de kerk iets is dat je wordt doorgegeven. Van geslacht op geslacht. De kerk is de enige vereniging waarvan je door geboorte lidmaat bent. Wij zijn niet de eerste christenen die de Bijbel lezen en Gods Geest ontvangen. Het geloof is niet bij ons begonnen. Wij staan op de schouders van ons voorgeslacht.

En dáárom begin je niet zomaar je eigen kerkje. Alsof je daar spontaan visie voor kunt krijgen, als voor een nieuwe onderneming. De kerk is geen start-up, de kerk is een erfgoed. Zoals een familiebedrijf, of een adellijk landgoed. Daar geniet je vruchtgebruik van, daar zorg je voor, en dat geef je door. Want geslachten zijn gegaan, en er zullen nog geslachten komen.

Het heeft voor mij, als kind van 1966, lang geduurd eer ik mij realiseerde dat onze kerk niet altijd was geweest zoals ik haar leerde kennen, opgroeidend in de jaren zeventig. Dat drong intens door, toen mijn vader vertelde dat zijn vader al in 1936 overleed. Dertig jaar voor mijn

geboorte! Dat betekende niet alleen dat pa al op z'n tiende wees was. Het betekende ook dat mijn opa in de verste verten geen Vrijmaking heeft zien aankomen. Opa heeft dus ook niet hoeven meemaken dat twee van zijn zonen gewoon gereformeerd bleven, terwijl de vier anderen met de Vrijmaking megingen. Nog veel minder heeft opa geweten dat later twee van die vier vrijgemaakte zonen binnen het verband bleven, terwijl er twee buiten verband raakten.

Mijn bloedeigen opa was ongedeeld gereformeerd - maar na hem had het verbond zich gesplitst in drie familietakken. Dat was geen gemakkelijk gegeven, om als verbondskind mee in het reine te komen. De rechte lijn van Abraham, Isaak en Jakob ging uiteen bij Dirk, Herman en Piet.

De Kuijper-broers kozen verschillend, maar kwamen samen op verjaarsvisites. Mijn moeder had het moeilijker met háár broers. Oom Jaap, dominee Kok, was voorzitter van de synode van Hoogeveen. Die vergaderde in 1969 en '70: 29 weken lang, en maakte het schisma van '67 compleet.

Terwijl oom Leo, de historicus Kok, al in '61 zijn naam zette onder een Open Brief van zijn collega George Puchinger. Dat was een vroege voorloper van 'de' Open Brief; een aanklacht tegen de verwaten en geborneerde stijl van de toonaangevende vrijgemaakte theologen in die dagen. Oom Jaap en oom Leo zag ik niet samen op visite.

Ik schets deze familiechroniek om te illustreren met welke botsende loyaliteiten mijn generatie is opgegroeid. En dat bij een toenemend besef, dat die botsingen en divergerende verbondslijnen maar één generatie oud waren. Want nogmaals: opa zaliger wist van niets.

Mijn generatie is nu vijftig. Net zo oud als oom Jaap, toen hij de synode van Hoogeveen leidde. Als ik hier om me heen kijk, voel ik me jong. Er zijn er onder u, die in 1967 al de kennis hadden van het onderscheid, en bewust een keuze maakten. Ik ben alleen maar wat ik ben, omdat ik de zoon ben van Piet, en niet van Dirk of Herman.

Mijn generatie is de verbonds-schakel tussen een gebroken voorgeslacht, en de kerk van onze kinderen. Wij moeten nu verantwoordelijkheid dragen. Niet voor alles wat er in de jaren zestig is gezegd en geschreven. Niet de kerkelijke cultuur of tijdgeest, niet elk woord en gebaar uit die jaren hoeft ons als erfschuld op de nek te zitten. Maar daden en besluiten, dáárvoor kun je functioneel of ambtelijk wél in successie verantwoording dragen en verschuldigd zijn.

Als hoofdredacteur van een krant bijvoorbeeld, ben ik aansprakelijk voor het redactioneel beleid van vijftig jaar geleden. Ik hoef me er niet schuldig of verlegen mee te voelen, maar ik mag daar wel wat over zeggen. Zoals Jongeling en Basoski al schrijvend en besluitend vooruit grepen op de toekomst, zo kan ik terugkomen op de geschiedenis van onze krant. Dat is het wezen van opvolging, van loyaliteit en continuïteit tussen generaties: het verleden is niet iets waar je met je vingers af moet blijven, om ze er niet aan te branden.

Datzelfde geldt voor kerkenraden die nú een gemeente leiden waar het vijftig jaar geleden fout ging met de macht. Tuchtmaatregelen, afzettingen, wegroepacties.

Jouw actuele, ambtelijke verantwoordelijkheid stelt je in de positie, en geeft je ook moreel het recht, om terug te komen op wat toen ontspoorde. Dat is belangrijk, juist als het over concrete besluiten gaat, waarvan mensen persoonlijk en langdurig schade leden.

Ik begrijp niet, dat er discussie kán zijn over schuld belijden voor leed dat mensen is aangedaan. Natuurlijk doe je dat: als daar reden voor is, en als je daarvoor in de positie bent. [De enige reden waarom bijvoorbeeld overheidsinstanties als de dood zijn om excuses aan te bieden voor hun oude fouten, is dat er financiële claims uit kunnen voortkomen. Maar dát is toch niet waarvoor we in de kerk beducht zijn?]

'Als er excuses worden aangeboden, spreken ze niet namens mij', zei een oude dominee vorige week in onze krant. De waarde van kerkelijk ambten, en het daarmee verbonden mandaat, is nu juist dat je niet hoeft te tobben of wel iedereen het met jouw stappen en woorden eens zal zijn. Dat zou iedere verantwoordelijkheid verlammen.

Bovendien: de huidige generatie leidinggevendenden heeft niet alleen een loyaliteit naar het verleden, maar net zo sterk naar de toekomst. Naar onze kinderen, die niet kunnen en willen volgen met welke Konsekwenz-redeneringen onze kerken ooit uit elkaar werden gedreven.

Met het oog op onze verbondskinderen - zo blijf ik ze noemen - mogen ambtsdragers van nu bidden:

Leg ons woorden in de mond, die herstellen uw verbond.

Spreek zelf door onze daden, van vrede en genade.

Sjirk Kuijper